

'Rechter, maak het niet te gortig'

Rechters maken te veel vergissingen en fouten, vindt advocaat-generaal bij de Hoge Raad N. Jörg. Zijn zorgen worden gedeeld: „Ze mogen niet lui worden.”

Door onze redacteurs
RINSKJE KOELEWIJN
en JOS VERLAAN

DEN HAAG, 1 FEBR. Gemakzucht wil Nico Jörg, advocaat-generaal bij de Hoge Raad het niet noemen: rechters die niet in staat zijn een verkort arrest of arrest 'puntgaaf af te leveren'. Hij wijt het eerder aan overvolle rollen en te grote werkdruk bij de rechters, waardoor er fouten en vergissingen in hun arresten sluipen.

De Hoge Raad is het hoogste rechtscollege binnen de rechterlijke macht in Nederland. De Hoge Raad buigt zich, op verzoek van de advocaat of justitie, over cassatie-verzoeken (dat wil zeggen: verzoeken tot vernietiging) tegen uitspraken van met name gerechtshoven. De advocaat-generaal, de belangrijkste adviseur van de Hoge Raad, ziet veel arresten voorbij komen. En volgens Jörg is daar nogal eens iets mis mee.

De kwestie kwam onlangs aan de orde tijdens een interne conferentie, georganiseerd door de Hoge Raad zelf onder de titel: 'De Hoge Raad gespiegeld'. Vice-president J. Willems van het Gerechtshof in Amsterdam zei daar dat de kwaliteit van de rechtspraak moest worden verbeterd door de feitenrech-

ter 'zijn fouten onder de neus te wrijven'. Willems reageerde daarmee op een trend in cassatieprocedures waarbij de Hoge Raad ontdekte fouten van de feitenrechter herstelde, zonder te besluiten tot nieuwe feitelijke behandeling van de zaak. Jörg reageerde op de stelling van Willems tijdens een cassatieprocedure die diende bij het Gerechtshof in Amsterdam.

Volgens Jörg is de Hoge Raad er niet om 'schrijffouten of andere niet-wezenlijke gebreken' van rechters af te straffen. Niet elke fout hoeft te leiden tot een nieuwe behandeling van de zaak door een andere rechter. Sinds de jaren zeventig is er een verschuiving opgetreden: van strikt formalisme (bij fouten de zaak terugverwijzen) naar een weging van de fout. Geert Knigge, hoogleraar strafrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen: „Ze leggen juist niet meer op alle slakken zout. Nu bedekken ze onnozele fouten vaker met de mantel der liefde.” Als de fout geen grote gevolgen heeft voor bijvoorbeeld de strafmaat, dan herstelt de Hoge Raad het arrest zelf. Dat moet ook volgens de wet: „De Hoge Raad doet de zaak zelf af indien dit mogelijk is.” Zaken opnieuw doen, zei Jörg, is niet in het belang van betrokken slachtoffers, maar ook niet in het belang van de samenleving wegens de schaarse financiële middelen die voor de rechtspraak beschikbaar zijn. Maar zei Jörg, rechters moeten het niet te gortig maken. Hij citeerde een opmerking die hij hoorde van een rechter: „Wij beslissen zoals we denken dat goed is, en dan zien we wel of er

een cassatieberoep wordt ingesteld. Dan kan de advocaat-generaal bij de Hoge Raad daar nog eens een mooi verhaal over schrijven, want die heeft toch een heel wetenschappelijk bureau achter zich.”

De bezorgdheid van Jörg wordt gedeeld door bestuurslid A. Rötgering van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten. Een uitputtend overzicht van vorm- en procedurefouten heeft ze niet. „Ik oordeel op basis van mijn eigen zaken en de jurisprudentie die ik erover gelezen heb. Het aantal zaken

Nu vaak mantel der liefde voor onnozele fouten

waarin de Hoge Raad corrigerend moet optreden, stijgt.” Zij vindt juist dat de Hoge Raad scherper is geworden. „Ik zie het bij zaken waarbij bijvoorbeeld voorwaardelijke opzet speelt, zaken waarbij niet duidelijk is of de verdachte ook bedoeld heeft om iemand om het leven te brengen. Dan gaan rechtbanken en gerechtshoven vaak te kort door de bocht. Een voorbeeld is het hiv-arrest van een met aids besmette man die toch met anderen sliep. Doodslag? Daarvan heeft de Hoge Raad gezegd: Dan moet de vraag of de man dat willens en wetens heeft gewild, beter bewezen worden.”

Volgens Rötgering heeft die stij-

ging van vormfouten niet alleen te maken met tijdsdruk of het gestegen aantal zaken op de rol. Een andere oorzaak kan zijn de rolverdeling bij het schrijven van vonnissen en arresten. Doen de juiste mensen wel het juiste werk? „Ik zie steeds vaker griffiers het conceptvonnis opstellen in plaats van de rechter of de raadshere.” Rechters gooien er niet bewust met de pet naar, zegt hoogleraar Knigge: „Ze oordelen niet minder zorgvuldig, alleen het netjes op papier zetten is soms een hindernis.” Wat ook nog speelt: de strafdossiers die steeds dikker worden. Rötgering: „Sinds de komst van de computer kunnen rechercheurs met plak- en knipwerk steeds meer dossiers aan de documenten toevoegen.”

Voorzitter A. van Delden van de Raad voor de Rechtspraak reageert voorzichtig op de conclusies van Jörg. „Hij legt verband met de werkdruk van rechters en raadsheren. Ik vraag me af of dat klopt. Uiteindelijk bepalen rechters zelf hoeveel tijd ze voor een zaak uittrekken.” Toch zullen de bevindingen van Jörg volgens Van Delden niet zonder consequenties blijven. „Dergelijke conclusies van de advocaat-generaal bij de Hoge Raad leggen wij niet achtereis naast ons neer.”

Oud-rechter en Tweede Kamerwoordvoerder van de PvdA, A. Wolfsen, noemt de conclusies van Jörg een opmerkelijke 'eri de coeur'. „Het principe dat de rechter altijd gelijk heeft, staat recht overeind. Maar dat principe valt of staat met de kwaliteit van zijn uitspraken. Rechters mogen niet lui worden.”